Arkivju Nazzjonali Għawdex

Għawdex 300 sena ilu

Paġna mill-Arkivju Nazzjonali - 84

Riċerka ta' Joseph Bezzina

©2000

IL-LAMPIER QUDDIEM "*DE SOLIDAD*"

L-erbgħa u tmenin dokument li qegħdin nippublikaw f'din is-sensiela ta' paġni mill-Arkivju Nazzjonali ta' Għawdex hu dwar għotja ta' flus lis-sagristani tal-Matriċi għall-mixegħla tal-lampier quddiem il-Madonna ta' Soledad, għotja magħmula nhar it-30 ta' April, 1700 — tliet mit sena ilu. Tinsab reġistrata fit-tmien volum ta' l-*Acta* ta' l-Universitas ta' Għawdex, l-enti amministrattiva tal-gżira fi żmien il-Kavallieri ta' San Ġwann (1530–1798), manetta (1699–1700), folju 26v (NAG, UG, *Acta*, 8/1699-1700, f. 26v).

Il-kappella ta' l-Imqaddsa Marija ta' Soledad hi l-ħames kappella fin-navata tat-tramuntana tal-Knisja Katidrali. Fil-Matriċi l-qadima kienet il-kappella tal-familja Castelletta, tant li l-qabar tal-familja għadu jidher fil-post. Daż-żmien il-kappella hi magħrufa bħala l-kappella tas-Sagrament.

Il-Madonna ta' Soledad jew tas-Seba' Duluri, imsejħa minn xi nies bħala tas-Solitudni hi devozzjoni li tinsab fl-aqwa tagħha fil-belt ta' Seville, Spanja. Id-devozzjoni daħħalha hawn Għawdex il-Gvernatur Fra Francesco Salinas, Kastilljan, meta kien gvernatur (1647–1649). Francesco Salinas qala' wkoll mingħand il-Granmastru Paolo Lascaris il-grazzja biex l-Universitas, il-Gvern ta' Għawdex, toħroġ il-flus għaż-żejt għax-xegħil ta' żewġ lampieri. Din il-konċessjoni hi reġistrata fl-atti ta' l-istess Universitas u ngħatat bl-awtorizazzjoni tal-Gran Mastru, taħt il-firma tas-Siniskalk Demandolx, nhar l-24 ta' Settembru, 1649.

Sal-lum, jekk tidħol fil-Kappella tas-Sagrament fil-Katidral, hemm brazz bi tliet lampieri mdendlin miegħu. Tan-nofs hu l-lampier tas-Sagrament; it-tnejn l-oħra huma dawk marbuta mad-donazzjoni li qegħdin nsemmu fid-dokument li qegħdin nippublikaw.

Din li ġejja hi traskrizzjoni ta' dan id-dokument:

Pro oleo lampadis sacelli Divae Mariae della Soledad.

Michele Hagius Tesoriero di quest'Università del Gozo pagarete alli sacerdoti Don Giuseppe Farrugia e Don Giovanni Andrea Grima sacrestani della Vneranda Matrice e Collegiata Chiesa di dett'Isola scudi otto, tarì undici, e grani dieci setti di moneta; se li devono per prezzo di tre cento e settanta misure d'oglio comprate parte a grani cinque e piccioli quattro e parte a grani sei e piccioli due la misura consumate nella lampada della capella di Nostra Signora della Soledad eretta in detta Chiesa; dal primo maggio primo passato sino l'ultimo istante di che tirando usare cuatela ponerete a correnti li 30 et ultimo aprile 1700.

Dan id-dokument hu ta' interess għax isemmi l-erba' denominazzjonijiet ta' flus użati Malta dik il-ħabta: skut, irbiegħi, ħabba, u dinier.

Iż-żewġ sagristani tal-Matriċi Dun Ġużepp Farrugia u Dun GannIndrì Grima rċivew is-somma konsiderevoli ta' tmien skuti, ħdax irbiegħi, u sbatax-il ħabba. Irċivewhom għax-xiri ta' 370 miżura jew kejliet ta' żejt li kienu

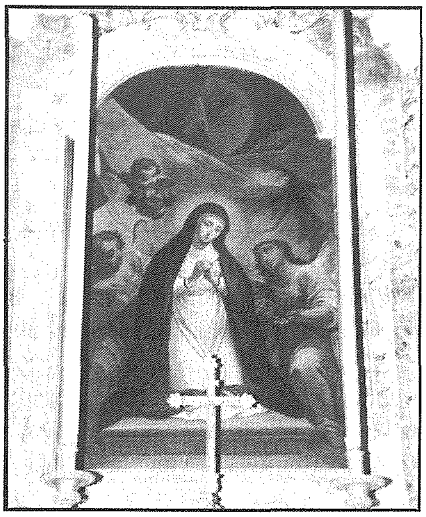

għamlu bejn mill-1 ta' Mejju, 1699, sat-30 ta' April, 1700. L-iżgħar kejl jew miżura taż-żejt kien it-terz (li jiġi sewwa sew madwar terz ta' litru); żewġ terzi kienu nofs; żewġ infas kienu kartoċċ; u erba' krateċ kienu jagħmlu kwarta, l-ikbar kejl taż-żejt. Id-dokument mhux ċar għal liema kejl minn dawn l-erbgħa qiegħed jirreferi.

Il-prezz taż–żejt kien ivarja minn żmien għall-ieħor. Parti miż-żejt kienet inxtrat ħames ħabbiet u erba' dwiener il-miżura; waqt li parti oħra inxtrat ogħla, sitt ħabbiet u żewġt' idwiener il-miżura.

Għalkemm, kif għidna, ma nafux għal liema kejl hi r-riferenza, hi ħaġa ċara li nxtrat kwantità kbira ta' żejt. Iż-żewġ lampieri quddiem il-Madonna ta' Soledad kienu jinżammu mixgħula erbgħa u għoxrin siegħa kuljum, sebat ijiem fil-ġimgħa.

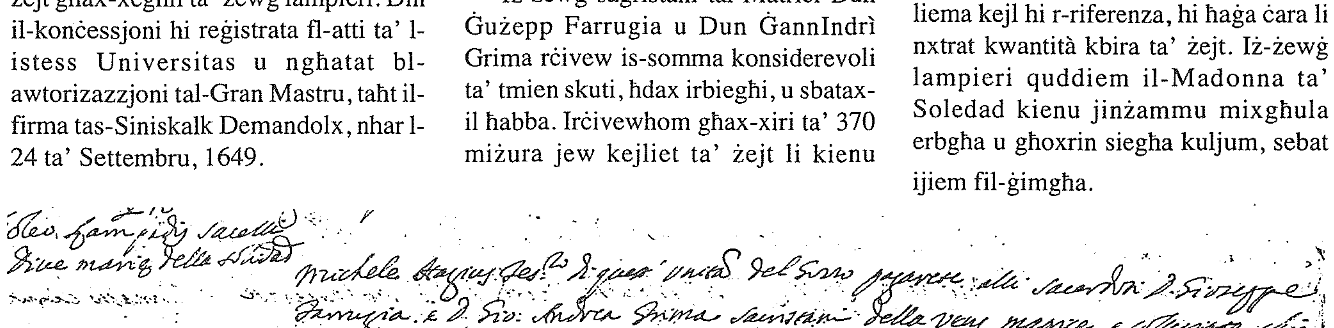
Oleo lampadis sacelli Divae Mariae della Soledad
Michele Hagius Tes.ro di quest'Univ.tà del Gozo pagarete alli sacerdoti D. Giuseppe Farrugia e D. Gio: Andrea Grima sacristani della Ven. Matrice e Collegiata Chiesa di dett'Isola scudi otto, tarì undici e grani dieci setti di moneta se li devono per prezzo di tre cento e settanta misure d'oglio comprate parte a gr. cinque e piccioli quattro e parte a grani sei e piccioli due la m...